

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Realisatie Groene Groei**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000
T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 2 juli 2026
Betreft Beantwoording brief aan min EZK met vragen over Industrial
Accelerator Act

Ons kenmerk
KGG_DGRGG / 107221652

Uw kenmerk
180997

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de fracties van de BBB, D66, JA21 en de Fractie Visseren-Hamakers over de Industrial Accelerator Act (IAA). Deze beantwoording wordt mede namens de minister van Klimaat en Groene Groei en de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei verstuurd.

Heleen Herbert
Minister van Economische Zaken en Klimaat

180997

Ons kenmerk
KGG_DGRGG / 107221652

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

1

De regering pleit op Europees niveau voor een uitzondering om soepeler om te gaan met (tijdelijke) stikstofemissies voor grote industriële verduurzamingsprojecten. Gaat de regering dat ook bepleiten voor de agrarische sector?

Antwoord

Binnen de Ministeriële Taskforce Stikstof is een samenhangende aanpak vormgegeven met als doel de verslechtering van natuur te stoppen en zo stapsgewijs en per gebied vergunningsverlening op gang te brengen. Ten aanzien van verduurzamingsprojecten in de landbouw wordt hierbij ook gekeken naar de mogelijkheid om dit nationaal via een passende maatregel te doen. Daarnaast bekijkt het kabinet ook wat op Europees niveau gedaan kan worden om de beoogde verduurzaming in de landbouw mogelijk te maken.

2

Weerspiegelt dit een principiële beleidslijn, namelijk dat tijdelijke extra stikstofemissies aanvaardbaar kunnen zijn wanneer daar netto klimaatwinst tegenover staat? De fractieleden van de BBB ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Eén van de doelen van de IAA is om industriële verduurzamingsprojecten mogelijk te maken die structureel stikstof reduceren. Industriële bedrijven behoren tot de grootste CO₂-uitstoters en daar is extra grote winst te boeken. Er is daardoor sprake van een win-win omdat niet alleen stikstof wordt gereduceerd, maar ook klimaatwinst wordt behaald. Met het oog op de klimaat- en stikstofdoelstellingen kan dan gekeken worden of een tijdelijke verslechtering geoorloofd is om een structurele lange termijn verbetering te realiseren.

3

De Europese Unie wil Nederland verplichten om zogeheten 'versnellingsgebieden' (*Industrial Manufacturing Acceleration Areas*) aan te wijzen, wat volgens de regering rechtstreeks ingrijpt op de nationale ruimtelijke ordening en fysieke leefomgeving. Wat betekent deze verplichte ruimtelijke reservering voor de landbouwgrond en de leefbaarheid op het platteland? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Deze verplichting houdt geen plicht in tot het wijzigen van bestaande bestemmingen. Er is dus geen rechtstreeks effect voor de beschikbaarheid van landbouwgrond of leefbaarheid op het platteland. De verwachting is dat bestaande industriële clusters als versnellingsgebied aangewezen kunnen worden.

4

Hoe verhoudt de verplichte gebied dekkende vergunning op grond van één gebiedsbeoordeling zich tot de eis uit de PAS-uitspraak³ dat elk project een individuele, complete en definitieve passende beoordeling onder Art. 6(3) Habitatrichtlijn moet doorlopen, en wat betekent dit voor de stikstofruimte van omliggende agrarische bedrijven?

Antwoord

De voorgestelde tekst van de Europese Commissie beoogt vergunningverlening te versnellen door gebundelde behandeling/beoordeling. Uit de voorgestelde tekst blijkt de bedoeling om de werking van 6 lid 3 Vogel en Habitat Richtlijn (hierna: VHR) onverminderd van toepassing te laten zijn. Het is niet gezegd dat deze wijze van vergunningverlening tot een andere uitkomst leidt bij de toets van artikel 6 lid 3 van de VHR, en daarmee betekenis zou hebben voor andere activiteiten zoals agrarische bedrijven.

5

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) waarschuwt dat de regeldrukeffecten van deze Europese plannen voor het Nederlandse bedrijfsleven en het mkb onvoldoende in kaart zijn gebracht. Hoe gaat u ervoor zorgen dat dit alsnog voldoende getoetst wordt?

Antwoord

In overeenstemming met het advies van het ATR pleit het kabinet in het BNC-fiche ook voor het blijven meewegen en in kaart brengen van de regeldruk van verschillende voorstellen, maar vooral ook hoe deze regeldruk verminderd kan worden.¹ Het kabinet zal hier op blijven toezien bij de verdere onderhandelingen over het voorstel, en bij een eventuele verbreding van de scope van de IAA. Daarbij heeft het kabinet de Commissie verzocht het impact assessment op, onder andere, deze punten nog aan te vullen.

6

De Europese Commissie stelt als "harde generieke doelstelling" dat de maakindustrie in 2035 20% van het Europees BBP moet bedragen. Hoe realistisch is dat? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Zoals aangegeven in het BNC-fiche over de IAA heeft het kabinet vraagtekens bij de effectiviteit van het hanteren van een generieke doelstelling van 20% voor het aandeel van de maakindustrie in het BBP van de EU in 2035.² Een streefwaarde kan echter wel stimulerend werken en onderstreept daarmee het belang van een sterke industriële basis. Daarom pleit het kabinet in de onderhandelingen voor een gedegen onderbouwing achter de 20%-doelstelling en wordt uitgedragen dat de doelstelling een middel is ter bevordering van de opbouw en bestendiging van de (schone) industriële basis. De Europese Commissie (hierna de Commissie)

¹ Kamerstukken II. 2025/26, 22112-4306, nr. 4238.

² Kamerstukken II. 2025/26, 22112-4306, nr. 4238.

heeft aangegeven dat deze streefwaarde niet bindend is. Het kabinet zet erop in dat deze streefwaarde niet-bindend blijft.

Ons kenmerk
KGG_DGRGG / 107221652

7

In de plannen wordt de bio-economie (waaronder biomassa) expliciet genoemd als een strategische sector voor de toekomst. Bent u bereid te investeren in de Nederlandse agro- en landbouwsector als oplossing voor de industriële verduurzaming? Zo ja, hoe? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Bio-economie is een sectoroverstijgende term en bevat onder meer voedsel-, grondstoffen-, energie- en industriebeleid. Het kabinet is positief over de inzet van de Commissie in de bio-economie strategie en benadrukt, conform het BNC-fiche voor de bio-economie strategie³, het belang van vitale ecosystemen en duurzame productiemethoden in de landbouw en voedselproductie (de toepassing van goede landbouwpraktijk) als basis voor de bio-economie. Dit betekent onder meer het vermijden van voedselverliezen, verspilling en zuinig gebruik en hergebruik van biograndstoffen, water en nutriënten. Het gebruik van biograndstoffen is essentieel voor een volledig circulair en klimaatneutraal Nederland in 2050, zeker ook voor de verduurzaming van de industrie. Biograndstoffen zijn namelijk onmisbaar in de grondstoffenmix om het aandeel fossiele grondstoffen te kunnen afbouwen.

De Europese Commissie heeft op 27 november 2025 de Mededeling bio-economie strategie gepubliceerd, die nadrukkelijk is bedoeld om innovatie en investeringen binnen de bio-economie te stimuleren. Dat de IAA de bio-economie expliciet positioneert als een strategische sector, volgt uit deze eerdere mededeling. Daarom werkt het kabinet onder meer aan een nationale biograndstoffen strategie om het duurzame aanbod te vergroten waarbij ook gekeken wordt naar financiering en investeringsbehoefte.

8

Erkent u dat het Productivity-and-Investment-scenario in Scenario 2040 globaal gunstiger uitpakt voor mondiale broeikasgasemissies dan het Environment-and-Climate-scenario en dat dit een onderbouwing biedt om de Nederlandse agrarische sector niet als probleem maar als oplossingsleverancier voor de IAA-doelstellingen te positioneren? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Uit de Scenar 2040 studie, waarin beide scenario's worden vergeleken, blijkt dat het Productivity-and-Investment scenario de milieudruk vergroot, terwijl het Environment-and-Climate-scenario de milieudruk juist verkleint. De beide scenario's leggen echter de keuze voor op welke manier de verduurzaming en de transitie in de agrarische sector wordt vormgegeven.⁴ Het kabinet erkent dat de agrarische sector belangrijk is, maar benadrukt hier dat de IAA specifiek toeziet

³ Kamerstukken II, 2024/25, 22 112, nr. 4238.

⁴ I Fellmann, T., et al. (2025). Scenar 2040 - A scenario study on the Common Agricultural Policy (JRC Research Reports JRC142503). Publications Office of the European Union, Luxembourg.

op het versterken van de duurzaamheid, het concurrentievermogen en de weerbaarheid van de energie-intensieve industrie en daaraan gelieerde clean tech sectoren en niet direct de agrarische sector. Verduurzaming van de agrarische sector draagt uiteraard wel bij aan het behalen van de brede klimaatdoelstellingen.

9

De wet introduceert zware screeningseisen voor buitenlandse investeringen, wat leidt tot zorgen over administratieve lasten voor onze toetsingsautoriteiten. Deelt u deze zorgen? Wie gaat dit toetsen en is hiervoor voldoende capaciteit beschikbaar?

Antwoord

Ja, ik deel deze zorgen. Het kabinet benadrukt dat het belangrijk is dat de finale bevoegdheid om investeringen te toetsen en eventueel te verbieden, voorbehouden blijft aan lidstaten. Het kabinet steunt daarbij een adviserende rol voor de Commissie bij de beoordeling van investeringen in strategische sectoren. Het kabinet hecht eraan dat deze rol van de Commissie niet leidt tot onbeperkte bevoegdheden om investeringen te blokkeren, en dat de voorgestelde maatregelen proportioneel en passend blijven in het kader van de bescherming van Europese strategische belangen. Daarbij zal het kabinet in de onderhandelingen de expliciet aandacht hebben voor, de uitvoerbaarheid, proportionaliteit en administratieve belasting voor nationale autoriteiten.

In Nederland bestaat al een aantal wetten op grond waarvan investeringen getoetst kunnen worden op nationale veiligheidsrisico's. Hiervan ligt de uitvoering nu primair bij het Bureau Toetsing Investerings, onder verantwoordelijkheid van het ministerie van EZK. Het is van belang dat de IAA niet leidt tot onnodige dubbele toetsing of overlap tussen de IAA en andere investeringstoetsen (zoals gereguleerd door de recent herziene FDI-Verordening).

10

U geeft zelf aan dat er nog grote hiaten zitten in de onderbouwing van deze wet, dat effecten op de rest van de keten onvoldoende zijn getoetst en dat de definitie van 'koolstofarm' onduidelijk is. Welke stappen gaat u nemen om dit te verbeteren? Wat betekent dit voor de invoering van de wet? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Het kabinet heeft verduidelijkende vragen aan de Europese Commissie gesteld en hen verzocht deze hiaten te adresseren. Ook heeft het kabinet concrete suggesties gedaan om de wettekst te verbeteren, mede langs de lijn van het BNC-fiche, bijvoorbeeld rondom ambitieuzere productnormen of versterkte werking van de industriële versnellingsgebieden.⁵ Daarbij zal het kabinet tijdens de onderhandelingen samenwerken met andere lidstaten om tot een gemeenschappelijke definitie van 'koolstofarm' te komen. Dit dient zoveel mogelijk

⁵ Kamerstukken II. 2025/26, 22112-4306, nr. 4238

op basis van bestaande regelgeving en meetmethoden te gebeuren om regeldruk te voorkomen.

Ons kenmerk
KGG_DGRGG / 107221652

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel van de Commissie. Zij zien de Industrial Accelerator Act als een relevante stap binnen de verdere uitwerking van een Europees industrie- en concurrentiebeleid, dat bijdraagt aan een minder afhankelijk en sterker Europa. Deze leden waarderen de inzet van de regering om dit voorstel constructief te benaderen, met aandacht voor samenhang tussen industriebeleid, klimaatdoelen en strategische weerbaarheid. Deze leden hebben toch nog een aantal vragen over de beleidsmatige inbedding, uitvoerbaarheid en consistentie van de kabinetsinzet ten aanzien van het voorstel.

Samenhang met nationale strategische adviezen en nationaalbeleid

11

De Industrial Accelerator Act raakt aan kernvragen die ook centraal staan in recente Nederlandse adviezen, waaronder het rapport van Peter Wennink over toekomstig verdienvermogen en strategische relevantie, en het advies van de Wetenschappelijke Klimaatraad Kiezen of verliezen over gerichte keuzes in de industriële en klimaattransitie. Beide adviezen wijzen op het belang van focus, lange-termijnconsistentie en het vermijden van generiek beleid. Op welke wijze acht u de inzet op de Industrial Accelerator Act consistent met deze adviezen, in het bijzonder waar zij pleiten voor gerichte keuzes binnen industrie- en klimaatbeleid?

Antwoord

De drie publicaties liggen in elkaars verlengde, omdat ze alle drie pleiten voor een meer gerichte industriepolitiek. De IAA kan beschouwd worden als uitwerking van de adviesrapporten over toekomstig verdienvermogen, strategische relevantie en over het maken van gerichte keuzes. Het kabinet onderschrijft de boodschap en de strekking van de IAA en de adviesrapporten. De keuze die het kabinet maakt is in de IAA in te zetten op instrumenten die de industriële kracht in de EU kunnen versterken en verduurzamen, zoals vraagcreatie.

12

Hoe verhoudt de Industrial Accelerator Act zich volgens u tot bestaande nationale EZK/KGG-instrumenten voor industriële verduurzaming en groei, en hoe wordt voorkomen dat zij leidt tot verbreding of versnippering van beleid?

Antwoord

De IAA heeft een belangrijke toegevoegde waarde ten opzichte van veel bestaande Nederlandse instrumenten, aangezien het in veel gevallen toeziet op marktcreatie en daarmee vraagcreatie naar schone producten. De IAA heeft daardoor een aanvullende werking op instrumenten die meer op de aanbodkant zijn gericht, zoals verduurzamingssubsidies, fiscale instrumenten en innovatie- en technologiebeleid. De IAA zoekt zelf al veel aansluiting bij bestaande

instrumenten, zoals regelgeving rond productnormering en het meerjarig financieel kader. Momenteel is de verwachting dat het Nederlands instrumentarium al grotendeels aansluit op de prioriteiten uit de IAA. Het kabinet zet erop in haar instrumenten zoveel mogelijk complementair aan Europese instrumenten te maken.

13

Open strategische autonomie, industriebeleid en energie- en klimaatketens. De fractieleden van D66 onderschrijven het uitgangspunt van open strategische autonomie, maar hechten aan proportionaliteit en afbakening, juist gezien de verwevenheid van industriële ketens met energie- en grondstoffenmarkten. Acht u de voorgestelde EU-oorsprongseisen binnen de Industrial Accelerator Act voldoende begrensd in tijd en reikwijdte, mede in het licht van de Nederlandse positie in internationale industriële en energie-ketens?

Antwoord

Op dit moment is nog veel onduidelijk over de precieze uitwerking van de EU-oorsprongseisen in de IAA. Zo is niet duidelijk welke derde landen binnen de reikwijdte van EU-oorsprong zullen vallen en op welke onderdelen van bepaalde sectoren de maatregel van toepassing zal zijn. In de onderhandelingen voor de IAA pleit Nederland dan ook voor gerichte maatregelen in die cruciale sectoren die na gedegen onderbouwing van strategisch belang zijn voor de economische weerbaarheid. De inzet van het kabinet is hierbij dat maatregelen ten behoeve van onze strategische autonomie gericht, proportioneel en afgebakend moeten zijn.

14

Hoe beoordeelt u het risico dat dergelijke eisen structureel worden of doorwerken naar andere dossiers binnen het industrie- en klimaatbeleid?

Antwoord

Het kabinet is van mening dat de oorsprongseisen gericht op (groene) marktcreatie in beginsel tijdelijk van aard moeten zijn. Dergelijke instrumenten kunnen gerechtvaardigd zijn om de ontwikkeling van nieuwe markten te ondersteunen waar marktfalen een belemmering vormt, maar dienen te worden afgebouwd zodra de betreffende markt voldoende volwassen is om zelfstandig te functioneren. Ten aanzien van mogelijke doorwerking naar andere beleidsterreinen acht het kabinet een zorgvuldige afweging noodzakelijk. Eventuele toepassing van vergelijkbare instrumenten dient beperkt te blijven tot sectoren en waardeketens die van aantoonbaar strategisch belang zijn voor de Europese Unie, waarbij steeds oog moet worden gehouden voor de gevolgen voor het gelijke speelveld, de interne markt en de internationale concurrentiepositie.

Investeringsklimaat, economische veiligheid en samenhang van instrumenten

15

Deze leden hechten belang aan een voorspelbaar investeringsklimaat voor bedrijven die moeten investeren in verduurzaming, innovatie en opschaling. De samenhang tussen Europese en nationale instrumenten is daarbij essentieel. Acht

u de samenhang tussen de bepalingen over investeringstoetsing in de Industrial Accelerator Act en bestaande Europese en nationale kaders op het terrein van economische veiligheid en investeringsscreening voldoende geborgd? Zo ja, hoe?

Antwoord

Het kabinet onderschrijft het belang van een goed investeringsklimaat voor bedrijven die investeren in verduurzaming, innovatie en opschaling. Dit betekent ook dat regelgeving duidelijk is en transparant wordt toegepast. Daarnaast moet voorkomen worden dat regelgeving leidt tot onnodige barrières, zoals het geval zou zijn bij onnodige dubbele toetsing van transacties. Het kabinet acht het daarom van belang dat de bepalingen over investeringstoetsing in de IAA goed aansluiten bij bestaande Europese en nationale kaders op het terrein van economische veiligheid en investeringsscreening.

Op dit moment wordt de precieze verhouding tussen de voorgestelde bepalingen en bestaande instrumenten nader bestudeerd. Het kabinet heeft hierover ook vragen gesteld aan de Commissie. Daarbij zet het kabinet zich in de onderhandelingen ervoor in dat overlap, onduidelijkheid en onnodige administratieve lasten worden voorkomen, dat de nationale bevoegdheden op het gebied van investeringsscreening behouden blijven en dat eventuele nieuwe verplichtingen proportioneel zijn en goed aansluiten op bestaande kaders. Daarmee kan worden bijgedragen aan zowel de bescherming van strategische belangen als een voorspelbaar en aantrekkelijk investeringsklimaat.

16

Kunt u toelichten hoe wordt voorkomen dat de Industrial Accelerator Act bijdraagt aan verdere complexiteit of stapeling van instrumenten binnen het industrie- en klimaatbeleid, in plaats van aan helderheid en uitvoerbaarheid voor bedrijven?

Antwoord

Het kabinet zet er bij de Commissie op in dat de IAA niet bestaande of soortgelijke beleidsinitiatieven uit andere Europese regelgeving mag doorkruisen, bijvoorbeeld bij vergunningverlening. Op die manier zorgt de IAA voor harmonisatie tussen de lidstaten en vergt het vooral implementatie in landen die nog niet aan de vereisten rond digitalisering of beslistermijnen vallen. Zo wordt dubbele lastendruk voorkomen. Daarbij zal harmonisatie van vergunningverlening tussen lidstaten ook voordelen meebrengen, bijvoorbeeld voor grensoverschrijdende samenwerking in industrieclusters. Ook wil het kabinet voorkomen dat rond de versnellingsgebieden extra of dubbele regeldruk ontstaat ten opzichte van de bestaande versnellingsgebieden in de Net Zero Industry Act. Het kabinet ziet tegelijk ook dat de Commissie hier zelf al aan werkt door bijvoorbeeld de maatregelen op vraagcreatie in de IAA compatibel te maken met de NZIA.

Relatie met Conference on Transitioning Away from Fossil Fuels

17

Afgelopen maand was Nederland medeorganisator van de Conference on Transitioning Away from Fossil Fuels in Colombia. Deze leden zijn blij dat Nederland hier een bijdrage aanlevert, maar vragen zich af hoe dit zich verhoudt

tot de Industrial Accelerator Act. Hoe waarborgt u dat het doel om de concurrentiepositie van Europa te verbeteren samen wordt bereikt met de daadwerkelijke afbouw van fossiele brandstoffen?

Antwoord

De conferentie in Santa Marta richtte zich op de implementatie van bestaande afspraken, die gemaakt zijn tijdens de COP28 in Dubai. Tijdens de COP28 in Dubai is expliciet verwezen naar fossiele brandstoffen in de officiële eindtekst, waarbij landen het volgende overeenkwamen dat het noodzakelijk is het gebruik van fossiele brandstoffen uit te faseren. De conferentie in Santa Marta had niet tot doel om te onderhandelen over nieuwe afspraken, maar om de uitvoering van deze afspraken wereldwijd te versnellen. Er is dus geen nieuw (klimaat)beleid tot stand gekomen. Ook wordt er niet aangestuurd op nieuwe doelen. De uitvoering van de afspraken van COP28 wordt al meegenomen in EU-beleid, en het is dus van belang dat ook wereldwijd de transitie tot stand komt. Vanuit de Santa Martha conferentie zijn verschillende werksporen ontstaan die nader uitgewerkt gaan worden. Deze werksporen zien toe op schone marktcreatie en het creëren van een toekomstbestendige industrie. Het is belangrijk de uitwerking van de IAA en de Santa Martha conferentie nauw op elkaar af te stemmen, omdat in de IAA belangrijke instrumenten ingesteld kunnen worden om de verduurzaming van de brandstoffensector met behoud van lange termijn concurrentievermogen te stimuleren.

18

Hoe wordt hierbij gewaarborgd dat subsidies niet terecht komen bij bedrijven in de vervuilende industrie, zonder duidelijke afspraken over verduurzaming?

Antwoord

In de verschillende beleidsinstrumenten waarbij financiering of subsidies bij de industrie (bestaand en nieuw) terechtkomen, geldt een voorwaardelijkheid dat in ruil voor de steun, verduurzaming gerealiseerd moet worden. Denk hierbij aan de maatwerkafspraken, de verschillende subsidie-instrumenten (zoals de VEKI⁶), steun-instrumenten (Indirecte Kosten Compensatie (IKC)). Tevens bepleit het kabinet in het kader van het Meerjarig Financieel Kader en de IAA dat steun ten behoeve van de industrie alleen kan plaatsvinden als dit gepaard gaat met verduurzamingsambities.

19

Welke lessen van de conferentie in Santa Marta neemt u mee in de verdere behandeling van de Industrial Accelerator Act?

Antwoord

De conferentie in Santa Marta heeft aangetoond het van belang is om internationale coalities van welwillende partijen te maken, zodat dialoog kan plaatsvinden over de klimaat- en energietransitie en de rol van fossiele brandstoffen hierin. Ook is middels deze conferentie duidelijk geworden dat de

⁶ Versnelde Klimaat Investerings Industrie

transitie een multidimensionaal vraagstuk is, wat vraagt om een integrale, graduele en geplande aanpak waarbij verschillende relevante stakeholders moeten worden meegenomen in het besluitvormingsproces. Deze lessen nemen wij ook mee in de vormgeving van de IAA, waarin het ook van belang is oog te houden voor het concurrentievermogen van de verschillende sectoren, duidelijke transitiepaden naar een schone industrie op te stellen en randvoorwaarden voor de transitie te verbeteren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van JA21

20

Waarom kiest de Europese Commissie volgens u voor nieuwe industriepolitieke en protectionistische instrumenten, die vrijhandel eerder belemmeren dan bevorderen?

Antwoord

Met de IAA wil de Commissie de economische veiligheid, strategische autonomie en concurrentiekracht van de EU versterken door de industriële capaciteit en verduurzaming in strategische sectoren te versnellen en de werking van de interne markt te verbeteren. De Commissie acht dit noodzakelijk gezien de toenemende geopolitieke spanningen, (toenemende) oneerlijke mondiale concurrentiedruk en risico's rond strategische afhankelijkheden van derde landen.⁷ Hiertoe dient de EU zich te verhouden en het kabinet ziet in dat in bepaalde gevallen aanleiding kan zijn voor de EU om ook een dergelijk voorkeursprincipe toe te passen. Tegelijkertijd, benadert het kabinet een Europees voorkeursprincipe juist vanwege onze concurrentiepositie, met terughoudendheid en stelt het bepaalde eisen die inzet van het principe inkaderen, zoals ook aangegeven in het BNC-fiche. De Nederlandse positie ten aanzien van dit principe geeft het kabinet zo de mogelijkheid om zich enerzijds constructief op te stellen ten aanzien van de vraag hoe de EU het hoofd dient te bieden aan een bredere trend van grote landen die hun eigen industrie bevoordelen en anderzijds de grote voordelen op waarde te schatten die voortkomen uit de lange traditie van open handel op basis van een op regels gebaseerd handelssysteem.

21

Bent u het met de fractieleden van JA21 eens, dat de belangrijkste oorzaken van verlies aan concurrentievermogen van de EU liggen in hoge energieprijzen, regeldruk, netcongestie en beperkte toegang tot kapitaal?

Antwoord

Deze oorzaken dragen inderdaad bij aan het verlies van concurrentievermogen. De hieruit voortkomende onzekerheid over lange termijn verdienvermogen en toekomstperspectief draagt ook bij aan een verminderde concurrentiepositie. Daarbij stelt Mario Draghi in zijn rapport ook nog dat achterblijvende productiviteit een belangrijke oorzaak is.⁸

⁷ COM(2026) 100

⁸ Draghi, M., The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe.

22

Hoe voorkomt u dat bedrijven eerst door Europees beleid op achterstand worden gezet en vervolgens afhankelijk worden gemaakt van Europese steunprogramma's om concurrerend te blijven?

Antwoord

Het kabinet ziet de IAA als belangrijke wetgeving om de randvoorwaarden voor de (verduurzaming van) de Europese industrie op orde te brengen, zodat op termijn de mondiale concurrentiepositie verbeterd wordt. Verder kent de IAA zelf geen specifieke steunprogramma's, maar presenteert het met name instrumenten om de randvoorwaarden voor schone industriële productie te stimuleren. Dit vergt ook een actieve bijdrage van de industrie zelf met betrekking tot investeringen en verduurzaming, zodat lange termijn concurrentievermogen ook geborgd is.

23

Welke criteria bepalen straks welke sectoren als 'strategisch' worden aangemerkt binnen de Industrial Accelerator Act?

Antwoord

Het kabinet bouwt hierbij voort op de industriebrief, waarin een gerichte focus is aangebracht die van groot belang zijn voor het Nederlands verdienvermogen, de economische weerbaarheid en de bijdrage aan belangrijke maatschappelijke uitdagingen. Daarnaast hanteert het kabinet, in lijn met de kabinetsvisie op EU-concurrentievermogen, criteria die richting geven aan de afbakening van strategische sectoren op EU-niveau. Deze criteria zijn: 1) impact op de geo-economische veiligheid van de EU; 2) bijdrage aan de Europese economie en groeipotentieel; 3) bijdrage aan dringende maatschappelijke uitdagingen; en 4) de huidige positie van Europa, als een indicator voor de mogelijkheid om een leidende positie binnen de EU te behouden, te verkrijgen of te herwinnen.⁹

24

Hoe voorkomt u dat het begrip "strategische autonomie" wordt gebruikt om steeds verdergaande marktinterventie of economische afscherming te rechtvaardigen?

Antwoord

Het kabinet zet zich er via verschillende wegen voor in de strategische autonomie van Nederland en Europa te versterken, bijvoorbeeld via de kabinetsaanpak risicovolle strategische afhankelijkheden.¹⁰ Om onze publieke belangen te kunnen blijven borgen is het voor Nederland van groot belang dat we de weerbaarheid en het handelingsvermogen van de EU vergroten. Daarbij is het kabinet zich ervan bewust dat dit niet tot ongewenste of disproportionele marktinterventies moet leiden. De inzet van het kabinet is daarom ook dat maatregelen ten behoeve van onze strategische autonomie gericht, proportioneel en afgebakend moeten zijn, en dit draagt het kabinet in Europese en internationale discussies uit.

⁹ Kamerstukken II 2024/25, 21 501-30, nr. 621

¹⁰ Kamerstukken II. 2024/25, 30821, nr. 244.

25

Acht u het risico aanwezig dat de Industrial Accelerator Act leidt tot langdurige subsidiëring van economisch niet-concurrerende industrieën?

Antwoord

Nee. Het kabinet is in zowel de onderhandelingen rond de IAA als het Meerjarig Financieel Kader scherp op criteria waaronder eventuele steun gegeven kan worden. Hierbij is het van belang dat er gekeken wordt naar impact, toekomstbestendigheid en concurrentievermogen van de ontvangende industrieën.

26

Welke overlap bestaat er tussen de Industrial Accelerator Act en bestaande Europese fondsen, staatssteunkaders en industrieprogramma's?

Antwoord

Het kabinet ziet niet direct overlap tussen de IAA en Europese (industrie) fondsen in de zin dat het verschillende soorten instrumenten zijn, die (complementair aan elkaar) vergelijkbare doelen nastreven. De IAA heeft potentieel wel gevolgen voor eventuele nationale maatregelen (aanbestedingen, steunmaatregelen, subsidies) additionele voorwaarden die worden voorgesteld, zoals oorsprongscriteria en productnormen.

27

Leidt de Industrial Accelerator Act volgens u tot verdere centralisatie van economisch beleid op Europees niveau?

Antwoord

Het industriebeleid blijft volgens het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU) een gedeelde bevoegdheid waarbij lidstaten inspraak behouden. De Commissie pakt een coördinerende rol om de inzet op Europees industriebeleid te versterken. Het kabinet is hier van oordeel dat samenwerking op EU-niveau van groot belang is vanwege het grensoverstijgende karakter van de energie-intensieve industrie.

28

Welke concrete subsidiariteitsbezwaren ziet Nederland bij de voorstellen?

Antwoord

Conform het BNC-fiche heeft het kabinet een aantal subsidiariteitsbezwaren en kanttekeningen.¹¹ Het kabinet betwijfelt namelijk of aanvullend handelen op EU-niveau wenselijk is op twee aspecten: verplichte aanwijzing van tenminste één versnellingsgebied voor het doel van aanzwengeling van industriële activiteiten (artikel 1, lid 2, onderdeel d), en investeringstoetsing voor zover die betrekking heeft op het doel van industriële veiligheid en veerkracht, met inbegrip van energie- en leveringszekerheid en economische veiligheid.

¹¹ Kamerstukken II. 2025/26, 22112-4306, nr. 4238.

Ten aanzien van de verplichte aanwijzing door lidstaten van tenminste één versnellingsgebied, kan worden volstaan met een bevoegdheid om dergelijke gebieden aan te wijzen, in plaats van een verplichting.

Ten aanzien van de aanvullende voorschriften en regels van het voorstel op het vlak van economische veiligheid, voorzienings- en leveringszekerheid en veiligheid van toeleveringsketens, twijfelt het kabinet aan de noodzaak van aanvullend handelen op EU-niveau in de vorm van additionele investeringstoetsing voor zover die economische veiligheid en voorzienings- en leveringszekerheid tot doel heeft. Het kabinet acht onvoldoende onderbouwd waarom aanvullend handelen op EU-niveau op dit vlak wenselijk en noodzakelijk is, naast de al bestaande Europese instrumenten zoals Verordening (EU) 2019/452 (FDI-screening) en Verordening (EU) 2024/1252 (Verordening inzake kritieke grondstoffen voor Europa). Aanvullend Europees optreden met het risico van dubblures en overlap met de bevoegdheden van de lidstaten zoals ingekaderd door Verordening (EU) 2019/452 (FDI-screening) en de opvolger daarvan, acht het kabinet niet gewenst.

29

Welke onderdelen van de Industrial Accelerator Act acht u op dit moment onwenselijk of onverenigbaar met Nederlandse belangen?

Antwoord

Het kabinet ziet in het voorstel op een aantal onderdelen ruimte voor verbetering. Zo acht het kabinet het noodzakelijk dat de IAA een uitzondering rond stikstoftoetsing bij vergunningverlening bevat om verduurzamingsprojecten (sneller) te kunnen realiseren. Ook ziet het kabinet graag meer ambitie op vraagcreatie, bijvoorbeeld middels gradueel toenemende koolstofarme productnormen. Ook zou het kabinet meer aandacht voor de strategische waarde van grondstoffen zien. Daarnaast zal het kabinet erop toezien dat de bepalingen inzake investeringstoetsing goed aansluiten bij bestaande kaders voor economische veiligheid en investeringsscreening, dat overlap en onnodige administratieve lasten worden voorkomen en dat nationale bevoegdheden behouden blijven. Tot slot ziet het kabinet graag meer voordelen bij het aanwijzen van versnellingsgebieden. Het kabinet ziet een punt dat onverenigbaar is met de Nederlandse belangen en daarom aanpassing behoeft, namelijk de verplichting tot het aanwijzen van een versnellingsgebied. Het kabinet is van mening dat niet op de juiste juridische grond is ingesteld en gaat actief pleiten dit aan te passen.

30

Welke concrete rode lijnen gaat Nederland hanteren tijdens de onderhandelingen in Brussel?

Antwoord

In het BNC-fiche heeft het kabinet aangegeven op welke onderdelen van de IAA het op welke manier ruimte voor verbetering ziet.¹² Uw Kamer kan er in ieder geval van uitgaan dat voor Nederland rode lijnen liggen bij juridisch onjuiste voorstellen, voorstellen die tot disproportionele kosten leiden, voorstellen die niet

¹² Kamerstukken II. 2025/26, 22112-4306, nr. 4238.

goed onderbouwd zijn of voorstellen die internationale verplichtingen niet nakomen. Daarbij moet de IAA echt bijdragen aan de versnelling van de verduurzaming in de industrie en de versterking van de concurrentiepositie van de energie-intensieve industrie.

31

Hoe voorkomt u dat vooral grote lidstaten als Frankrijk en Duitsland profiteren van Europese industriepolitiek, terwijl kleinere open economieën relatief nadeel ondervinden?

Antwoord

Nederland heeft een grote industrie, maar ook een open economie. Het kabinet zet zich in voor gericht industriebeleid, en dit moet werkbaar zijn voor alle lidstaten. Zo ziet Nederland bijvoorbeeld geen meerwaarde in het verplichtstellen van een Industrial Manufacturing Accelerator Area; niet alle lidstaten zullen baat hebben bij zo'n gebied, daarom is het beter om de keuze van het aanwijzen van dergelijke gebieden bij de lidstaat te houden.

32

Welke extra administratieve lasten en nalevingskosten verwacht u voor Nederlandse ondernemingen?

Antwoord

Het kabinet hecht veel waarde aan een gedegen impact assessment waarin kosten en administratieve lasten zijn uitgesplitst, zodat beoordeeld kan worden of Nederlandse ondernemingen en/of burgers niet disproportioneel hard geraakt worden. Op dit moment ontbreekt deze uitsplitsing van de lasten in het impact assessment, en is het ook niet op lidstaatniveau uitgesplitst.

De Commissie presenteert in het impact assessment EU-brede geaggregeerde inschattingen van de baten en lasten over de hele EU (dat wil zeggen: de volgende bedragen zijn overkoepelende inschattingen voor de gehele groep). Zo worden eenmalige administratieve lasten worden geraamd op €120.000 en terugkerende kosten op €1,2 miljoen. Hierbij gaat het om kosten voor extra personeel en extra verplichtingen rond labels en monitoring die bedrijven zullen moeten uitvoeren. Ook wordt een totale en structurele administratieve lastenbesparing van €240 miljoen voor bedrijven voorzien. Daarbij zijn ook aanpassingskosten voorzien. Deze zijn voor bedrijven geraamd op €3,7 miljard. Onduidelijk is wat de extra kosten voor de notificatieplicht van buitenlandse investeringen zijn.

Ondanks dat de Commissie verwacht dat de kostenstijging minimaal zal zijn, zal deze beperkte stijging op korte termijn naar verwachting met name landen bij het mkb en mogelijk ook bij burgers. Deze kosten zullen met name in de auto-industrie aanzienlijk zijn. Ook de kosten voor overheden zullen stijgen door toenemende prijzen in aanbestedingen en subsidies. Tot slot voorziet de Commissie dat de maatregelen ook tot behoud en een toename in werkgelegenheid zal leiden (afhankelijk van de sector). Zo voorziet de Commissie een totaal behoud van 4500 banen in de staalsector, maar een toename van ruim

140.000 banen in de markt voor zonne-energie en batterij technologie. De toegevoegde waarde van de maatregelen in groeimarkten wordt in de EU geraamd op €10 miljard. De voordelen die voortkomen uit emissiereductie worden geraamd op €14 miljard. Het kabinet ziet verder graag een meer gedetailleerde uitwerking van het impact assessment, met specifiekere prijseffecten voor producten uit bepaalde sectoren en technologieën. Het kabinet maakt zich zorgen over de lasten van de voorgestelde investeringstoets voor het bedrijfsleven en de toetsingsautoriteiten en zal de Commissie vragen om een inschatting van de impact van het invoeren van een dergelijke toets en hoeveel transacties hier onder zullen vallen.

Het kabinet hecht belang aan duidelijkheid over de kosten, aangezien de geaggregeerde schattingen wezenlijk kunnen verschillen als ze per lidstaat, sector of bedrijf nader worden uitgewerkt. Het kabinet heeft de Commissie daarom verzocht zo spoedig mogelijk met deze toelichting te komen. Hoewel Nederland groot voorstander is van het versnellen van de duurzame transitie in de industrie, is het concurrentievermogen en eerlijke verdeling van baten en lasten net zo belangrijk. Daarom zal Nederland kijken hoe de kosten zo proportioneel mogelijk verdeeld worden over de verschillende doelgroepen, zoals burgers, MKB en Industrie.

33

Hoe voorkomt u verdere stapeling van Europese regels, voorwaarden en rapportageverplichtingen voor ondernemers?

Antwoord

Onnodige of hoge regeldruk draagt niet bij aan een verbeterde concurrentiepositie. Het kabinet wil daarom, in combinatie met degelijke impact assessments, kijken wat de gevolgen van het Europees beleid zijn en daarmee zoveel mogelijk voorkomen dat verplichtingen dubbel of onnodig extra worden ingevoerd. Daarbij is de Commissie via verschillende omnibussen al voortvarend aan de slag gegaan met het schrappen of verbeteren van onnodige of niet werkende regelgeving.

34

Welke gevolgen verwacht u van de Industrial Accelerator Act voor consumentenprijzen en concurrentie binnen de interne markt?

Antwoord

Voor burgers worden totale aanpassingskosten in de EU geraamd op €1,4 miljard, door bijvoorbeeld prijsstijgingen van producten ten gevolge van gebruik van schone productiemethodes. De prijsstijgingen worden ook gekwantificeerd. Zo leiden de 25% koolstofvereisten in de autosector tot een prijsstijging van 0,225% (oftewel: €70 per voertuig). De verplichting tot 25% koolstofarm staal gebruik in aanbestedingen en subsidies zal leiden tot een vermoedelijke prijsverhoging van 0,25%. Voor de verplichtingen met betrekking tot cement is een prijsstijging van 0,1% voorzien. De combinatie van gebruik koolstofarm staal, aluminium en cement is begroot op 0,45% prijsstijging. Doordat de verplichtingen gelijkmatig en non-discriminair in de interne markt worden geïmplementeerd zal het gelijke

speelveld niet verslechteren en geen oneerlijk concurrentievoordeel ontstaan tussen bedrijven in de zelfde sector.

Ons kenmerk
KGG_DGRGG / 107221652

35

Welke gevolgen kunnen de voorstellen hebben voor Nederland als open handels- en doorvoerland?

Antwoord

Verschillende onderdelen van het voorstel kunnen gevolgen hebben voor de Nederlandse handel. Zoals ook aangegeven in het BNC-fiche, benadert het kabinet vormen van een Europees voorkeursprincipe met terughoudendheid, onder meer omdat een dergelijk principe toegang tot en aantrekkelijkheid van de Europese afzetmarkt kan beperken, terwijl het onderhouden van goede economische betrekkingen met derde landen juist in het Nederlands en Europees belang is.¹³ Niet alleen vanwege de diversificatie-mogelijkheden die dit met zich meebrengt, maar ook omdat de Nederlandse welvaart sterk afhankelijk is van open handel. In dit kader is het kabinet dan ook van mening dat een Europees voorkeursprincipe zo min mogelijk verstorend moet zijn voor open handel tussen de EU en derde landen, tenzij vanuit de optiek van borging van onze economische weerbaarheid aanleiding bestaat voor een andere afweging. Door blijvend te toetsen aan proportionaliteit, tijdelijkheid en doelmatigheid, kan onbedoelde negatieve impact op derde landen beperkt blijven, en is de positie verenigbaar met de Nederlandse open handelseconomie. Het impact assessment kijkt naar de impact op internationale handel. Het kabinet hecht veel waarde aan goede (handels) relaties met gelijkgestemde landen.

36

Welke concrete maatregelen gaat Nederland in Brussel bepleiten om het Europese concurrentievermogen te versterken via deregulering, lagere energielasten en betere kapitaalmarkten, in plaats van via nieuwe industriepolitieke sturing?

Antwoord

Het kabinet zet zich ook in voor betaalbare en schone energie, door een sterk ETS en het creëren van een gelijkjer speelveld binnen de EU door de envelop elektriciteitskosten. Daarnaast blijft het kabinet zich de komende jaren inzetten op het verminderen van regeldruk, niet alleen vanuit onze eigen wetgeving maar ook vanuit Europa. Ook is het kabinet van mening dat enige industriepolitieke sturing noodzakelijk is. De IAA is daarbij een instrument dat aan de juiste knoppen draait. Zo kan het stimuleren van vraag naar schone producten de business case van verduurzaming versterken en bedrijven de zekerheid geven lange termijn investeringen te doen in Europa. Dit zal ook bijdragen aan de versterking van de concurrentiepositie.

Vragen en opmerkingen van het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers

37

¹³ Kamerstukken II. 2025/26, 22112-4306, nr. 4238.

De regering is terughoudend over de inzet van een Europees voorkeursprincipe. Verwacht u dat de maatregelen die in de Industrial Accelerator Act benoemd worden ervoor zorgen dat de staal-, cement- en aluminiumproductie voldoende verduurzaamt, in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs, ook zonder een Europees voorkeursprincipe?

Antwoord

Het kabinet zet in eerste instantie in op schone marktcreatie, als accelerator van concurrentievermogen en weerbaarheid van de Europese industrie. Het kabinet verwacht dat in de basis maatregelen voor schone marktcreatie zullen leiden tot de meeste impact rond verduurzaming. Deze maatregelen bieden kansen voor gehele sectoren die op de Europese markt actief zijn en zijn non-discriminatoire naar bedrijven van binnen en buiten de EU. Echter, het is bij een aantal van deze, strategische, sectoren mogelijk ook van belang extra maatregelen te treffen ten behoeve van het voorkomen van grote afhankelijkheden en tegelijk investeringen in de verduurzaming en concurrentiekracht van de Europese industrie te stimuleren. Zoals ook aangegeven in het BNC-fiche, benadert het kabinet vormen van een Europees voorkeursprincipe met terughoudendheid, onder meer omdat een dergelijk principe toegang tot en aantrekkelijkheid van de Europese afzetmarkt kan beperken, terwijl het onderhouden van goede economische betrekkingen met derde landen juist in het Nederlands en Europees belang is. Het is daarom altijd van belang te blijven toetsen aan proportionaliteit, tijdelijkheid en doelmatigheid.

38

De regering onderschrijft het belang van het versterken van de economische veiligheid en weerbaarheid en het gericht verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Tegelijkertijd noemt de regering kernenergie als voorbeeld van schone energie technologieën. Ziet u kernenergie, mede vanwege de afhankelijkheid van uranium en het feit dat uranium dat in Nederland wordt gebruikt deels in Rusland wordt verrijkt, als een risicovolle afhankelijkheid? En hoe wil u inzetten op het verminderen van die afhankelijkheid?

Antwoord

Voor het opwekken van kernenergie is uranium nodig dat in Nederland wordt geïmporteerd. Uranium is een veelvoorkomende grondstof, maar om uranium te kunnen gebruiken als brandstof in een kerncentrale moet het verschillende stappen doorlopen (mijnen, conversie, verrijken en productie splijtstofstaven). Voor een groot deel van de splijtstofcyclus kan er een beroep gedaan worden op partijen binnen de EU (verrijking kan in Nederland bij Urenco). Alleen voor het mijnen van uraniumerts zal er beroep gedaan moeten worden op landen buiten de EU. Hierbij geldt echter dat er geen afhankelijkheid is van één land, maar dat er een ruim en divers aanbod is van natuurlijk uranium. Ik zie bij de import van uranium daarom geen specifieke risico's.

Ten aanzien van de elektriciteitsproductie zijn zowel de kerncentrale Borssele (KCB) als de nieuwe kerncentrales niet afhankelijk van Rusland. Er is voor de KCB nog wel een indirecte afhankelijkheid van Rusland bij het hergebruik van uranium en de daarmee gepaard gaande vermindering van radioactief afval en de inzet van

natuurlijke grondstoffen. Voor deze stap is elders in de wereld momenteel geen alternatief voorhanden. Het kabinet kijkt naar verschillende opties om deze indirecte afhankelijk van Rusland te doorbreken. Zo is het kabinet uitgesproken voorstander van het REPowerEU-initiatief van de Europese Commissie, waaronder energie-afhankelijkheden van Rusland worden beëindigd. De Commissie heeft aangekondigd onder dit initiatief met een voorstel te komen om de import van nucleaire brandstoffen uit te faseren. Het kabinet kijkt hiernaar uit.

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei
Aan de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei

**Directoraat-generaal
Realisatie Groene Groei**

Auteur

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
22 juni 2026

Kenmerk
KGG_DGRGG / 107154325

Kopie aan

Bijlage(n)

nota
TER BESLISSING

Beantwoording vragen Eerste Kamer Industrial Accelerator Act

Parafenroute

Aanleiding

Op 19 mei heeft de Eerste Kamer vragen gesteld over de Industrial Accelerator Act (IAA). Bijgevoegd vindt u de beantwoording.

Geadviseerd besluit

U kunt akkoord gaan met de beantwoording. De brief wordt verzonden door MEZK, mede namens MKGG en SKGG.

Kernpunkte

- De vragen zijn gesteld naar aanleiding van het BNC-fiche over de IAA.
- De vragen zijn gesteld door de BBB, D66, JA21 en de Fractie Visseren-Hamakers en zien onder andere toe op stikstof, het aanwijzen van versnellingsgebieden, samenhang met Santa Martaconferentie, versterken strategische autonomie en de algehele betaalbaar- en uitvoerbaarheid.
- Door een verkeerde interne registratie zijn de vragen helaas niet op tijd beantwoord. Een uitstelbrief is verzonden op 18 juni (oorspronkelijke deadline was 19 juni).